

Økonomi og ledelse

Få overblik over værktøjer og programmer til budget og opfølgning i landbruget

Se, hvilke værktøjer og programmer du kan bruge til produktionsplanlægning og opfølgning i din landbrugsvirksomhed. Og bliv klogere på, hvordan du går fra produktionsbudget til færdigt budget og budgetopfølgning.

Manual

Få overblik over, hvilke værktøjer og programmer du kan bruge, når du skal planlægge næste års produktion og lave produktionsbudget – uanset om du er mælkeproducent, griseproducent eller planteavler.

Og bliv klogere på, hvordan du udarbejder det økonomiske budget for bedriften. Se også, hvilke værktøjer og programmer der kan hjælpe dig med at følge op på både din produktion og din økonomi.

Sådan udarbejder du produktionsbudgetter for dit landbrug – og følger op på dem

Værktøjer og programmer til udarbejdelse af produktionsbudget og opfølgning i mælkeproduktion

DMS indeholder en række faciliteter til planlægning og opfølgning på produktionen. Produktionsplanlægningen består af tre sammenhængende funktioner: Prognose, Foderbudget og Produktionsbudget. Produktions- og økonomiopfølgning i DMS samles i Kortperiodisk Opfølgning (KPO), men DMS indeholder også en række analyser, udskrifter og moduler der giver nyttig information til opfølgning på produktionen.

Produktionsplanlægning i DMS via Prognose, Foderbudget og Produktionsbudget

Prognose i DMS

Prognoseværktøjet er beregnet til (på grundlag af registreringer på Kvægdatabasen) at fremskrive bedriftens produktion af mælk og omsætningen af dyr i en periode på op til 5 år. Den viser bl.a. den forventede mælkemængde leveret til mejeri, fedt- og proteinprocent, antal malkende køer og omsætninger af dyr hver måned, sidste 12 mdr., resultater og forventninger fremover.

Startværdier er de opnåede resultater indenfor mælkeproduktion, reproduktion og sundhed for de sidste 12 mdr. i besætningen, og de giver et godt grundlag at lave fremskrivningen på og til at se effekten af forskellige strategier.

Prognosens resultat vises med en graf over forventet mælkeleveringer pr. dag og pr. måned samt dyreomsætning i tabeller, og prognosen er et godt udgangspunkt for en videre planlægning af foderbehov og produktionsbudget.

[Se, hvordan du kommer i gang med Prognose i DMS](#)

Foderbudget i DMS

På baggrund af prognosens forventede produktion udarbejdes et foderbudget, hvor budgetperiodens forventede forbrug af kraft- og grovfoder kan beregnes for bedriftens dyretyper.

Foderbudget henter oplysninger om eksisterende beholdninger fra SEGES Lager, hvorved behovet for at indkøbe og producere af foder bliver beregnet. Foderbudget danner sammen med prognosen grundlag for Produktionsbudgettet.

[Se, hvordan du kommer i gang med Foderbudget i DMS](#)

Produktionsbudget i DMS

Produktionsbudgettet bygger normalt på både en besætningsprognose og et foderbudget, men kan udarbejdes uden eller med kun besætningsprognosen som grundlag.

I produktionsbudgettet samles den forventede mælkeproduktion, dyreomsætning, foderbehov samt diverse omkostninger (avl, dyrlæge, kløvbeskæring m.v.). Indtægter og udgifter prissættes som udgangspunkt efter en prisvurdering fra SEGES. Brugerne kan dog indtaste deres egne prisforventninger på bedriften.

[Se, hvordan du kommer i gang med Produktionsbudget i DMS](#)

Overførsel af produktionsbudgettet i DMS til Ø90 Budget

Når produktionsbudgettet er færdigt i DMS, skal resultatet overføres til Ø90, hvor det indlæses som en kalkule som grundlag for driftsbudgettet og likviditetsbudgettet for mælkeproduktionsdelen af bedriftens budget.

Produktionsopfølgning i DMS via KPO

Kortperiodisk opgørelse (KPO) modtager data fra flere registreringer, bl.a. Foderregistrering, Foderopgørelse, Ø90, Lager, Kvægdatabasen og andre.

Målet med den kortperiodiske opgørelse er at komme helt tæt på effektiviteten, og den dertil hørende økonomi på dækningsbidragsniveau i kvægproduktionen hvert kvartal. Dækningsbidraget i KPO og Ø90 er beregnet ud fra samme principper.

I KPO udskrives en rapport over det realiserede økonomiske resultat sat op mod budgettet samt tekniske nøgletal. Desuden bliver resultatet benchmarket med sammenlignelige besætninger, hvilket giver en unik mulighed for at finde indsatsområder for kvægproduktionen. Resultaterne fra KPO'en kan også benchmarkes i DMS.

Arbejdsprocessen i KPO er:

- Foderregistrering – som viser fodringen den enkelte dag eller periode
- Lagerbeholdning opgøres
- Foderopgørelse for den valgte periode. Hvor periodens registreringer samles og sammenholdes med indkøbt kraftfoder. Både grov- og kraftfoder afstemmes.
- Udarbejdelse af KPO. Indtægter og udgifter hentes fra Ø90, dyreomsætning afstemmes med Kvægdatabasen og der beregnes et dækningsbidrag for perioden.

Resultatet vises pr. årsko eller pr. kg EKM og for perioderne: sidste kvartal, sidste 12 mdr. eller år til dato. Referenceperioden er samme periode i det foregående år. Resultat kan sammenlignes med produktionsbudgettet for perioden.

Sammenligningsgruppen er gennemsnit og 'bedste gruppe', der kan defineres som gennemsnit af eksempelvis 10 eller 25 % bedste.

[Se, hvordan du udarbejder en KPO](#) og få faglige forklaringer til programmodulerne Foderregistrering, Foderopgørelse, Ø90 Data, Lager, Kortperiodisk opgørelse og KPO-rapport, der alle skal anvendes for at udarbejde en KPO.

Andre muligheder for produktionsopfølgning i DMS

Opfølgningen på alle de faglige mål, som ligger bag ved budgettet, kan ske i DMS' forskellige moduler.

I Kritiske Målepunkter kan den opnåede leverede mængde mælk sammenlignes med den planlagte budgetlagte (prognose) Ligeså kan man her se, om antallet af køer følger budgettet, eller der mistes penge på mælke kvalitet i form af højt celletal eller høje kimtal.

I Analyseudskrifter og Nøgletalstjek kan man følge specifikke nøgletal, om de udvikler sig som planlagt. Det kan være alt fra foderudnyttelse, til sundhed, dødelighed eller reproduktion.

Mange af disse redskaber er brugte i produktionsopfølgningen og egner sig godt til at præsentere og diskutere med medarbejdere.

Værktøjer og programmer til udarbejdelse af produktionsbudget og opfølgning i griseproduktion

Værktøjer til udarbejdelse af det tekniske budget for griseproduktionen

Budget for griseproduktionen starter med, at du forbereder dig grundigt. Hvor mange grise ønsker du at producere, hvilken tillægspris pr. gris forventer du og med hvilket foderforbrug pr. kg tilvækst?

Du samler dine data i et dokument, som overdrages til din svinerådgiver eller driftsøkonomikonsulent, der efterfølgende sammenlægger grisebudget med resten af virksomhedens aktiviteter.

Prognose for priser på smågrise og slagtesvin kan findes ved at logge på Farmtal online.

Brug værktøjerne DB-tjek, Business Check eller landsgennemsnit som nævnt nedenfor til at få inspiration til, hvor du kan forbedre din produktion og indsæt dette som målsætning for næste års budget. Det kunne være et mål om at sænke udgift til "Medicin og vacciner" eller hæve "Prisen pr. gris solgt".

Beregn dækningsbidrag for sohold, smågriseproduktion og slagtesvineproduktion, og se udviklingen i DB pr. gris

Beregn det aktuelle dækningsbidrag i sohold, smågriseproduktion og i slagtesvineproduktion ud fra aktuelle priser. Beregningerne er opgjort som DB pr. årssø, DB pr. gris og DB for besætningen.

Du kan også bruge beregningerne til at lave følsomheds- eller konsekvensberegninger for dækningsbidraget i sohold, smågriseproduktion og slagtesvinsproduktion.

Find beregninger for DB Sohold, DB Smågrise og DB slagtesvin, og se den ugentlige udvikling i DB pr. gris for smågrise- og slagtesvineproduktion på siden Beregn dækningsbidrag

Lav følsomheds- og konsekvensberegninger på smågriseprisen og dækningsbidragene

Du kan lave følsomheds- eller konsekvensberegninger på smågriseprisen og dækningsbidraget i sohold, smågriseproduktion og slagtesvinsproduktion ud fra forskellige beregninger, der alle opdateres ugentligt.

Se mere på [Beregn smågrisepris](#) og [Beregn dækningsbidrag](#)

Opfølgning på griseproduktionen

Ved at bruge E-kontrol til opfølgning på griseproduktionen får du mulighed for at vise de vigtigste nøgletal ang. dit foderforbrug og produktivitet. Dette kan sammenlignes med dine tidligere perioder og/eller andre besætninger.

Du kan efterfølgende bruge benchmarking for at vise, hvor der er muligheder for forbedringer, og hvor produktionen allerede foregår optimalt.

Du kan benchmarke dig ved hjælp af følgende værktøjer:

- **DB-tjek:** Udføres 2 gange årligt og typisk med 200 opgørelser som deltager. Du sammenlignes både på produktions- og økonomiske nøgletal. DB-tjek bestilles og udføres af svinerådgivere ansat i DLBR.
- **Business Check:** Udføres 1 gang årligt. Du sammenlignes på økonomiske nøgletal ud fra tal oplyst i driftsgrensanalysen i dit regnskab. Business Check bestilles og udføres af driftsøkonomikonsulenter ansat i DLBR.

- **Lands gennemsnittet for produktivitet i griseproduktionen:** Notatet opgør produktiviteten på basis af andre E-kontroller i Danmark, så det bliver muligt at sammenligne bedriftens E-kontrol med lands gennemsnittet.

Se den nyeste opgørelse af lands gennemsnittet i notatet [Lands gennemsnit for produktivitet i produktionen af grise i 2019](#)

I den daglige styring er det vigtigt at have styr på sine månedlige udgifter og hurtigt få rettet op, hvis der er noget, som ikke følger budgettet. Dette udføres med værktøjet "Dashboard" som nemt samler tal fra sidste måneds køb og salg og sammenligner dette med dit budget. Værktøjet bestilles hos din lokale DLBR-virksomhed.

Find månedlige statuspriser på forskellige besætningsgrupper på [Farmtal Online](#) til manuel budgetopfølgning

Værktøjer og programmer til udarbejdelse af produktionsbudget og opfølgning i planteproduktion

Udarbejdelse af produktionsbudgettet for planteproduktionen i Mark Online

[Mark Online](#) er det primære værktøj til planlægning og udarbejdelse af mark- og dyrkningsplaner, og mark- og dyrkningsplaner er det primære produkt til planlægning af og opfølgning på produktionen i planteproduktion.

Som grundlag for planlægningen af mark- og dyrkningsplaner anvendes forskellige værktøjer dels i analysen og dels til at vurdere de mere langsigtede konsekvenser af forskellige sædskifter og dyrkningsstrategier.

Mark- og dyrkningsplaner giver et samlet overblik over planlagte afgrøder og behandlinger, der skal gennemføres, f.eks. hvilke sprøjtninger der planlægges hvornår.

[Kom godt i gang med Mark Online](#) og find også manualer til Mark- og gødningsplanlægning, Sprøjtejournalindberetning m.v.

Overførsel af produktionsbudgettet til Ø90 Budget

Når samlede mark- og dyrkningsplan er udarbejdet i Mark Online, kan den direkte give produktionsbudgettet, hvorefter alle data overføres til Ø90 og danner grundlag for bedriftens økonomiske budget.

Opfølgning på planteproduktionen med Mark Online

Det primære produkt til opfølgning på planteproduktionens resultater for det enkelte høstår er også Mark Online. Her registreres årets hændelser, udbytter mv., og der kan dannes en rapport over produktionen.

Tværfaglige værktøjer og programmer til udarbejdelse af produktionsbudget

Vurder konsekvenserne af forskellige foder- og markplaner med FMS-analyse

I FMS (Foder-Mark-System) er det muligt at vurdere økonomiske konsekvenser af forskellige foder- og markplaner samt maskinøkonomi. Værktøjet kan bruges på kvæg-, svine- og planteavlbedrifter.

FMS bruges til at vurdere økonomiske forskelle ved alternative strategier for foderforsyning, afgrødevalg og maskinanvendelse.

I FMS er det muligt:

- at vurdere de økonomiske konsekvenser på bedriftsniveau af forskellige strategier for foderforsyning med tilhørende markplaner
- at beregne maskinøkonomi (maskinbudget/maskinanalyse)
- at beregne produktionsomkostninger for foder- og salgsafgrøder

Beregningerne kan laves som overslag på basis af standard-foderplaner samt normer for planteproduktionen (udbytter, priser og maskinomkostninger).

Det er muligt mere detaljeret at oprette egne foderplaner, justere normer og beregne egne maskin- og arbejdsomkostninger i FMS.

Find budgetkalkuler og prognosepriser i Farmtal Online

Har du ikke et produktionsbudget, kan du bruge budgetkalkuler som udgangspunkt for det økonomiske budget. Du skal dog være opmærksom på, at budgetkalkulerne er lavet til et medium niveau, som den enkelte bedrift typisk varierer fra.

Budgetkalkulerne har deres styrke der, hvor man skal sammenligne forskellige produktionstyper, afgrøder eller andet, eller hvor man ønsker et større kendskab til en given produktion, som man ved for lidt om – i højere grad end til at finde ud af, hvilken værdi den enkelte produktionstype har i sig selv på en given bedrift.

[Se budgetkalkulerne i Farmtal Online](#)

I Farmtal Online finder du ligeledes prognosepriser for mælkeafregningen, den beregnede notering på svin, eksportnoteringen, noteringen for slagtesvin samt prognosepriser på korn og fodermidler, salgsafgrøder osv.

[Se prognosepriser i Farmtal Online](#)

Sådan udarbejder du budget og budgetopfølgning for din bedrift

Når produktionsbudgettet er udarbejdet, skal resten af det økonomiske budget for landbruget udarbejdes, da produktionsbudgetterne kun er en del af den samlede økonomi. Produktionsbudgetterne kan som sagt overføres (eller manuelt tastes) til Ø90. Det er også i Ø90, at det er muligt at lave budgetopfølgninger på den samlede økonomi.

Når du udarbejder budget for bedriften i Ø90 Budget

Det primære værktøj til at lave årsbudgetter er Ø90 Budget, der har en fælles kontoplan med regnskab, ligesom det er muligt at arbejde med flere alternativer hvis man f.eks. ønsker at sammenligne en investering med uændret drift. Produktionskalkuler og teknisk budget kan overføres fra DMS, Mark Online samt Agrosoft. Af praktiske årsager tastes produktionsbudget fra Agrosoft dog ofte.

[Læs mere om Ø90 Budget i vejledningen "Ø90 Budget – sådan, det detaljerede budget"](#)

Hjælpeværktøjer til udarbejdelsen af årsbudgettet for bedriften

Der findes en lang række hjælpeværktøjer til udarbejdelsen af årsbudget.

I [Farmtal Online](#) får du generel information om fakturerede priser og kalkuler for de væsentligste landbrugsprodukter og produktionsmidler.

Når du udarbejder budgetopfølgning for bedriften i Ø90 Budgetopfølgning

Ø90 budgetopfølgning er en del den samlede Ø90-pakke. Her finder du en række hjælpeværktøjer til Budgetopfølgning i form af regneark, vejledninger, skabeloner og Best Practice. Hjælpeværktøjerne kan anvendes i forbindelse med indtastning af intern omsætning, efterposteringer og balance for opfølgningsperioderne

I Ø90 kan du lave budgetter, budgetopfølgninger med forventet resultat samt Økonomiopfølgning, der er en periodeopgørelse. [Læs mere om produkterne og se eksempler, produktark og korte vejledninger.](#)

[Læs mere om Ø90 Budgetopfølgning i vejledningen "Ø90 Budgetopfølgning – sådan".](#)

Du kan følge op på bedriftens økonomi med økonomistyringsværktøjerne Dashboard og eOverblik.

Læs mere om [Dashboard](#) og [eOverblik](#).

Emneord

Budget

Økonomistyring

Sidst bekræftet/revideret: 29. oktober 2020

Vil du vide mere?

David Ahle Andersen

Konsulent
SEGES

davi@seges.dk

+45 8740 6645

Jacob Krog

Specialkonsulent
SEGES

jkg@seges.dk

+45 8740 5046

Birgitte Braae

Specialkonsulent
SEGES

birb@seges.dk

+45 8740 6654

Jan Erik Bottke

Specialkonsulent
SEGES P/S

jebo@seges.dk

+45 8740 5148

Thomas Andersen

Specialkonsulent
SEGES

tha@seges.dk

+45 8740 5333

Joachim Glerup Andersen

Seniorkonsulent
SEGES P/S

joga@seges.dk
+45 8740 5559

Sisse Villumsen Schlægelberger
Specialkonsulent
SEGES
sis@seges.dk

Kirsten Marie Risbjerg
Specialkonsulent, cand.silv.
SEGES
kimr@seges.dk
+45 8740 5566

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A. SEGES	Tlf.	87 40 50 00
Agro Food Park 15	Fax.	87 40 50 10
8200 Aarhus N	Email	info@seges.dk

